

Tompie lato

Na 20 czerwca 2005r

No, toż momy przed sia ta gryfno świyntojónsko nocka. Ta nojkrotszo, nale tyż nijszykowniyjszo, nojwicniyjszo nocka we tym Ponboczowym roku. I yntlich lato, kiere bezmać mo być latoś niy tak gryfne, ino zaślimtane i telkie łobmierzłe. Nale, wiesna, a tak na richtik jeji łostatek to dło szkolorzy, do tych, kiere robiyli matura jes nojlepszy czos. Tela, co niy latoś. Latoś to co te nasze ministry łod edukacji wszyjsko popsniyli. Terozki to je tak, co we moju wszyjskie ta matura szkryflali, zdowali a to cy jejim sie wszyjsko klapło, zwiedzom sie dziepiyro na łostatek czyrwiynia. I, kiejby tak richtik kuknońć, to te, kiere kcom sztyudyrować majom chnet poł roku laba, feryje. I co te boroki (niy godom ło tych, kierzy majom fest zabranych, forsiastych łojcōw) majom bez te pora miesiyncy robić? Zdali, lebo niy zdali, żodyn śnich niy miarkuje. Sztyudyrować dalszij, kiej na uniwersityjtach kcom gynał wiedzieć co za istny sie tam ryje. Nic, ino sie bez łeb prasknońć. Abo, jak godajom we telewizyli lebo szkryflajom we roztomajtych cajtongach, deptać do tych modernych terozki „pubów”. Gospodzkie to ino grace zacyrajom, bo kiej tam tela modziokow każdy dziyń przilazuje to i jes uciycha dło jejich kabzōw. Ło tym niy byda godoł, bo mi zakozali (skuli ustawy ło wyćwice we trzyżwości). Mogom tyż sie siupnońć sie kole tego komputra. Te, co majom komputry w doma, a łojce niy dowajom pozor, mogom sie kukać na ta cołko „pornografio” (bo jakosik niy poradzom można terozki gryfnie ze sia łozprawiać, znacy dziołcha ze synkiym lebo na łodwyrтка, cheba, co sie „klikajom” SMS-y, kiere terozki som ważniysze niżli godka). I tu ci sie napoczyno komedyjo. Niy, niy cobych jo niy miol rod tego cołkigo „interneta”, niy! Ino musza sam cosik wyeklerować. Jakech jesce wiyncyj szkryfloł do tego naszymo chorzowskiego „Gońca Górnośląskiego” kozali mi wszyjskie moje konski przikludzić do Redakcji na tych dioseckich „dyskiytkach”. Wol niy wol musiołech sie lajstnońć tyn cołki dinks, ta maszyna – komputer. I tak jakosik ringuja sie śniym już ze trzi lata, chocia łon, znacy komputer jes siedym razy mondrzyjszy łodymie. Mom tyż tyn internyt. I tu nie poradza blank zmiarkować, co jes łolż. Bo, to jest tak. Som tam roztomajte zajty (jezderkusie poranoście milijonow, a można i wiyncyj) i każdy moge sie dło sia cosik wybrać. Som tyż gryfnie zbajstlowane zajty ło nos, ło naszym Ślonsku. Mom jechich sam pora, gryfnych, kaj nasze ludzie szkryflajom po naszymu, godajom jak poradzom, i radujom sie, co jes nos corozki wiyncyj a i modzioki wlazujom na te zajty, skuli tego coby sie cosik nowygo naumieć. Nale, nikiej to u nos zawdy we Polsce. Znojdzie sie pora łoszkliwcōw, gizdōw, kierzy wszyjsko poradzom popsować, popsnić. Łonśki tydziyń wlazło ci na telko naszo gryfno zajta pora chacharōw, łoszkliwcōw i łochyntoli (byli i baby, i te byli nojgorsze), kierzy napoczli ciepać na nos Ślonzokow telkim flapsym, telkim gōwnym, kierego cheba bali i u nich we chlywiku bez dziesiynć lot by niy poradziyli nasztaplowali. Rankor, grubeloctwo, frechowne i niywyparzōne pyski, tela coby ino pokozać kaj te istne majom nos we rzici. I – jak godajom mondroki – krom telkich bodlawych i łoszkliwych goroli, nojwiyncyj bajstlowali modzioki, co to majom uciycha, kiej

kierymu poradzom przisrać chocia same majom można ino świerć filipa we palicy. Fto jejim koże sam wlasować? Fto jejim koże czytać naszo godka, kieryj blank niy miarkujom, niy poradzom spokopić? Nale, niy ma sie co dziwować. Przeca same poradziecie uwidzieć, usłyszeć kiej dziecka, bali i na szulplacu, poradzom ciepać telkimi flyjami, sklinać choby downiyjsze szwiece (te to jesce byli „kulturalne”), choby mulorze na budowie. Jo kukom ze łokna na telki plac kole mojj downiyjszyj szuli, kole siedymnostki. Kiej ino glingnie gloka na pałza zarozki idzie usłyszeć telko „łacina” iże dakle poradzom zwiynngnić. Niy jedyn berkmon, smelcyrz lebo mulorz niy poradziół by telkim flapsym ciepać, niy poradziół by tak sklinać nikiej to terozki dziecka (dziółchy tyż) ze podstawowki poradzom. A łojce? A łojce terozki nikiej w tym wicu, kierych już sam roz łozprawioł:

– Wiysz Antek – pado jedyn łojcec hyrny ze swojigo synka – moj bajtel to ci tak sklino, nikiej sto dzioskow.

– Nie godej – pado na to kamrat – a rzykać to już tyż poradzi?

– A dej pokoj, przeca łon mo dziepiyro styry lata!!!!

Nale, kiej tak sam ło tym sklinaniu łozprawiom to we łonko strzoda gawcotech we telewizor. I łoroz we dziynniku kukom a sam łozprawiajom ło tym co niy idzie godać tych wszyjskich słowecek, kierych niy ma we słowniku a kiere pieronym som moderne we koždyj knajpie, we koždyj „dyskotece” lebo „pubie”, i kierymi już terozki mode dziółchy barzij rzondzom niżli karlusy. Chocia, niy jes to blank prawda, bo jo mom jedyn polski słownik, kaj te wszyjskie grubelockie słowecka som naszkryflane. Nale to niy jes sam telkie ważne. I na łostatek policajt (a jużech miarkowoł co wiyncyj wicow ło milicjantach niy bydzie) godo tak:

– Bydymy walczyć sie słoweckami – dejcie pozor! – „**pochodzynie łacińskiego**”.

Ludzie! Przeca ta – jak to downij godali – kuchnianno łacina, to dyć ci niy byli słowecka „pochodzynie łacińskiego” I jak sie sam niy lachać ze policajtow?

Idzie za sklinanie na ulicy erbnońć srogo sztrofa, tela co ftoś musi dać znać do policajtow. A kiej te sie już przikludzom (kiej sie przikludzom? Bo przeca jejim zawdy jes knap ze petrolejum do altokow), to już żodnego niy ma i niy ma ło cym godać. Ludzie, i co my keymy łod dziecek, łod roztomajtych łochyntoli we internycie (tam idzie szkryflać bele co, choby sie bali niy naumiało polskiego ze piyrszyj klasy hilwki), kiej policajt poradzi pedzieć telkie gupoty.

„Wyrazy pochodzenia łacińskiego”. Kiej łon kce kympfować sie ze słoweckami, kiere sam do polskiego lynzyka prziszli ze łaciny, to by musioł chnet świerć słownika polskiego wykludzić na hasiok. I cosik mi sie widzi, iże tyn policajt mogby sie zbajstłować społa ze Koziołkiym Matołkiem i pogodali by sie nikiej rowny z rownym, jednaki ze jednakiem.

A kiej my już przy tym sam som, to jesce jedyn fal ze mojigo familoka:

– Mamulko, mamulko a Lojzik pedzioł na naszymo faterka telkie żadne słowecko, nale telkie, iże sie festelnie gańbia coby je sam pedzieć.

– A dyć rzyknij synek, rzyknij. Przecamć ci nic niy zrobia a we sobota pojndziesz do spowidy.

– Niy, niy mamulko, niy rzykna, nale rzyknijcie mi wy przodzij wszyjskie te słowecka, kiere godocie na tatulka, kiej przijńdzie na sztajfnych szłapach po geltaku, i kiere nom żeście zakozali godać, to jo wóm skoża kiere to boło. Bo to co jo sam cinyngiym suchom kole mojigo familoka i na tym szulplacu, to tego można by niy poradziół wypedzić bali i żodyn chachor ze bele jakij knapy eżli szynku. Tam to jesce i roztomajte szpasy zbajstlować i wice idzie pedzieć, chocia musi być roz, dwa, trzi jakiesik rube słowecko. Nikiej we tym jednym ze kierego jo te słowecka żech sam wyciep:

Dwa naprańce ślepiom gorzoła u jednego kamrata, u Zigi. Łoroz jedyn glacaty Antek pyto sie tego Zigi:

– Te, a co za jaki sam u cia wisi na ścianie telki srogi talyrz?

– To niy talyrz, ino buksiok, zygor ze kukawkom – pado Ziga.

– Niy godej! Zygor ze kukawkom? – dziwuje sie Antek. – Przeca jo widza co to jes talyrz!

– Niy wierzisz, to sie terozki łobocz!

I prasknoł proznom flaszkom po piwie we tyn talyrz na tyj ścianie. A tu zarozki ze drugij zajty, ze drugigo pomiyszkanio:

– Kurde! Jest poł szczwortyj z rańca, ciarachy!!!

Bo przeca, choby sam niy wiym fto co godoł, i przeciepowoł nom ta ustawa „Ło wychowaniu we trzyżwości” to prawie mioł nasz Jan Kochanowski, kiery kiej sik boł naszkryfloł telko szykowno sztrofka:

Ziemia deszcz pije, ziemię drzewa piją,
Z rzek morze, z morza wszytki gwiazdy żyją.
Na nas nie wiem, co ludzie upatrzyli,
Dziwno im, żeśmy się trochę napili.

Nale, jakech już boł pedziół, tompie lato. Łońskigo roka szkryflolech mocka ło tych gryfnych śwyntojońskich zwykach, toż teroki niy byda tego tuplowanie eklerowoł. A we lato to nojlepszej jes sie tak sztreknońć, ślegnońć i połoddychać sie połnom piersiom, fol cystickami ... jakisik gryfnij baby!!! Nale można to u mie tyż tak nikiej godoł to stary purt Fredro:

Stary knaker, nikiej kachlok stary
Mocka swõndu, mało pary.

I tu mi sie spomniła jedna gryfno i festelnie mondro powiarka:

Bołoby lato dugsze, kiejby niy ta zima!

Bo jakosik ta piyrso połowina czyrwiynia to ci nos za tela niy rozwiyzła, niy rozpieściyla. Można we lipiyniu bydzie lepszej, a można i niy? Bo jo zawdy tak wachowoł coby we lipiyniu na wywczasy sie niy wykłudzać, bo wtęda boła cinyngiym zgnyło pogoda. A som bocza, kiejżech jesce fyrtoł, tyroł ze roboty na te Międzynarodowe Targi Poznańskie bez poranoście lot, kiej we czyrwiyniu, tam we Poznaniu boło bez dwa, trzi tydzie i trzidziyści pora gradusow gorko.

Terozki we czyrwiyniu momy jesce jedyn gryfny fajer. Napoczna można powiarkami.

„Do łojca po grosz, do matki po hymda”. A nojlepszyjszo powiarka to jes telko:
„Lepszij, co dziecka proszom łojca, niżli by łojciec miał sie dziecek prosić”.
Miarkujecie, co godom terozki ło „Dniu Łojca”, kierego patronym (tego dnia) jes
świynty Jozef. Godo sie co tyn cołki dziyń łojca zbajstlowali ci chnet sto lot tymu
nazod we Hamerice (jezderkusie, a jo zawdy niy miał rod tamesznych fajerow).
Jes ci to świynto wszyjskich łojcōw a wypokopioł to bezmać telki istny, kiery sie
Sonorius Louise Dodd mianowoł. Kcioł pokozac srogo zoca swojimu Faterkowi.
Boło ci to – jak godajom – kajsik we 1909 roku i dotychmiast jes już chnet na
cołkim świyncie to fajrowane. Chocia Amerikony fajrujōm to we dziewiynnostego
marca a telkie Szwedy kajsik we listopadzie. Jo tam ło tym fajerze byda maluško
rzondzioł boch niy jes łojcym, aby tyż jesce żodna mie do gyrichtu ło to niy
przismycyła. A czamu świynty Jołzel je patronym tego fajeru? Ano, skuli teco, co
boł to nojmōndrzyjszy faterek, nojbarzij przajōncy, kiery chocia som naszymu
Jyzuska niy zbajstlowoł, to pewnikiy Go dobrze futrowoł, przoł mu, gryfnie po
gōwecce pohajoł, cosik mu tam na łodwieczarz do nynanio powiskoł. Wyćwika
tego Pōnbōczkowygo synka miał sie za nojważniyszo aufgaba. Dowoł tyż pozor
coby sie Jejimu nic złygo niy przitrefyło, coby wszyjsko boło nikiiej przinolezi,
coby Jejigo dzieckowe lata uwachować łod krziwdy, tragedyji i ōngliku. I tak sie
terozki miarkuja, iże tu gynał klapujōm sztrofki, tyż Jana Kochanowskiego:

Nie zawždy bystre wiatry morza przedymają

Ani wały gwałtowne w brzegi uderzają;

Nie zawždy niepogoda na niebie panuje:

Czasem się też i słońce wdzięczne ukazuje,

I wiatry ucichają, i morze gniewliwe

Stanowi nawałności swoje popędliwe.

I Fortuna nie zawždy groźno się nam stawia:

Bywa też czas, że dobrą myśl w człowieku sprawi.

A ło to zawdy stojom wszyjskie normalnie łojce, te dlo kierych dziecka som
nojważniysze. Trza ło tym tyż roz do roka we tego 23 czerwiynia, we tyn terozki
szczworteck boczyć.

No, można to by stykło na dzisioj a beroł, łozprawioł nikiiej we koždy pyndzialek

Ojgyn z Pniokow.